

Hilma Borelius – först på fältet

Hur skall vi studera och förstå en enskild kvinnlig akademikers karriär vid sekelskiftets början? Anna Nordenstam diskuterar här Bourdieus fältbegrepp i ljuset av Sveriges första kvinnliga docent i litteraturhistoria.

Hilma Borelius (1869-1932) är en av Sveriges kvinnliga akademiska pionjärer. Hon disputerade 1909 på en avhandling om *Erik Gustaf Geijer* vid Lunds universitetet. Året efter blev hon den första kvinnliga docenten i ämnet Estetik med konst- och litteraturhistoria i Sverige. Med *Pierre Bourdieus* terminologi accepterade det vetenskapliga fältet hennes forskningsresultat (gott utbildningskapital, högt betyg på avhandlingen, docentutnämning som första kvinna vid universitetet i Lund).¹ Men hon fick vid den här tidpunkten ingen tjänst. Hennes första fas vid universitetet var så gott som över. Den andra inbrytningen i fältet ägde rum tolv år senare, 1922, då hon vikarierade som professor en termin. Därefter innehade hon docentstipendium under några år. Det innebar förutom förbättrad ekonomi också undervisning vid institutionen. Hur kom det sig att hon kunde ta sig in i fältet? Var det en medveten kamp, stred hon eller gled hon in av en slump? Det är några frågor som väcks om man sätter ett bourdieuskt sökarpå på Hilma Borelius.²

Hilma Borelius skrev in sig vid Lunds universitetet hösten 1891. Under studietiden var hon ibland ensam kvinnlig student och det var aldrig mer än fyra kvinnor i en studentgrupp.³ Efter fyra års studier tog hon filosofie kandidatexamen och efter ytterligare tre efterprovningar hade hon en ovanligt gedigen examen. I sin licentiatexamen år 1902 fick hon också strålande betyg.⁴ Men att hon skulle bli licentiat hade inte varit självklart. Efter kandidatexamen 1895 var hon osäker huruvida hon skulle fortsätta studera eller ej. I vännen *Lydia Wahlströms* memoarbok *Trotsig och försagd* finns en passage som vittnar om

detta. Wahlström skriver: "Hur verklighetsfrämmande Hilma Borelius inställning i hennes ungdom var, framgår bäst av att hon, efter ovanligt höga betyg ha avlagt sin fil.kand.examen, helt enkelt i ovetenhet om familjens ekonomi erbjöd sin mor att avskeda ett av hembiträderna!"⁵ Hon hade uppenbarligen tanken på att själv fylla denna plats trots att familjen hade det gott ställt.

Avhandlingsämnet var upptaget

Hilma Borelius hade två lärare i ämnet Estetik med litteratur- och konsthistoria, först professor *Henrik Schück* och sedan professor *Ewert Wrangel*. Av brev framgår det att båda två uppmuntrade henne till fortsatta studier i ämnet. Det framgår också att hennes eget intresseområde var (ny)romantiken och inte Schücks specialiteter som var Shakespeare, tysk litteratur och italiensk renässans.⁶ Också Ewert Wrangel och *Fredrik Wulff*, professor i romanska språk, uppmuntrade henne till att fortsätta studera. Men Hilma Borelius var rådvill. Hon fann inget intressant ämne för en doktorsavhandling. Wrangel föreslog ämnet "Schillers inflytande på den svenska litteraturen" vilket hon fann föga inspirerande. Hon funderade på att bli lärarinna istället. Och hon rådfrågade sin vän *Lydia Wahlström* som svarade med att uppmuntra till fortsatta studier och med ämnet "Geijers ungdomsår".⁷ I ett brev 1904 till Wahlström skriver Borelius så här: "Käraste – jag anser själf, att det skulle och borde vara *min* plikt mot Gud och människor att intellektuellt utbilda mig och gå hela den akadem. vägen fram. Men – som det är! /.../ Hvad jag skulle

kunna utträta i lifvet är, tänker jag, att hjälpa andra på väg och försöka rädda dem från det, som stjalpt mig försöka ge dem hvad jag behöft men ej fått. Blir jag mer kompetent därtill genom doktorsgrad? /.../ Summa: det är *för sent redan* att bli hvad jag borde blifvit, en 'föregångskvinna' såsom du el. Elsa Eschelsson".⁸ Hon var då 35 år.

Hilma Borelius beslöt sig emellertid för vännen Wahlströms föreslagna ämne. Men av en slump mötte hon Schück på en gata i huvudstaden och fick då veta att ämnet var upptaget.⁹ Hon blev besviken. Hon vände sig åter till Wrangel. Denna gång föreslog han ämnet "Geijer och tiden före affallet" och hon följde hans råd.¹⁰ Här kan jag emellertid inte låta bli att undra över hennes osäkerhet inför ämnesvalet och det slutliga beslutet. Kan det vara så att hon egentligen ville skriva om något annat, men visste att det inte var möjligt inom det aktuella fältets doxa? Det slutgiltiga beslutet och vägen dit är intressant. Det tycks som om avhandlingsprojektet i sig nu blev det viktigaste målet och inte ämnet.

Hilma Borelius disputerade som första kvinna vid Lunds universitet den 15 november 1909 på avhandlingen *Erik Gustaf Geijer: "Ären före affallet"*. Såväl för försvaret som för avhandlingen fick hon det näst högsta betyget "med utmärkt beröm godkänd" och året efter blev hon ämnets första kvinnliga docent.¹¹ Hon var då 41 år gammal. Hennes utbildningskapital var stort. Hon hade blivit erkänd som kompetent av vetenskapsfältet. Men hon fick ingen tjänstgöring vid universitetet. En förklaring kan vara att det redan fanns tre docenter vid institutionen. De var alla tre yngre män; *Fredrik Böök*, *Arnold Norlind* och *Albert Nilsson*. Ytterligare en förklaring finner vi i bestämmelsen från 1873 då kvinnor fick tillträde till universitetet. Här fanns följande inskränkning: "vardande härmed dock inte kvinna medgiven någon vidsträcktare rätt till anställning i allmän tjänst än som redan eller framledes kan varda henne tillerkänd".¹² Motståndet mot tanken på kvinnliga lärare var stort vid Lunds universitet. Ett exempel är *Arthur Stilles* kommentar till remissyttrandet 1911 angående grunder-

na för kvinnors tillträde till professur: det är "olämpligt att studenter undervisas och examineras av kvinnor" och att "kvinnor endast i sällsyntare fall visa möjligheter till verkl. vetenskapliga självständiga studier".¹³ Kvinnor fick alltså disputerat men kunde sedan på grund av kön uteslutas från det vetenskapliga fältet.

Värdinnan i faderns hus

Hilma Borelius sociala bakgrund var akademisk. Fadern var den omstridde hegelianen och filosofiprofessorn *Johan Jacob Borelius*. Modern *Hedvig Borelius* var kulturellt bildad och hon kunde flera språk, däribland engelska. Under Hilmas studietid hade hennes far kollokvier i hemmet. Han var pensionerad, men studenter och lärare samlades regelbundet för att diskutera filosofiska idéer tillsammans med honom. I *Fredrik Bööks* memoarbok *Rannsakan* finns en intressant passus. Böök skriver: "I varje fall var det en rätt liten och intim krets, ty det hände mer än en gång att vi blev bjudna på te i gubben Bores rum. Det kom ner en tjänarinna från övre våningen med ett par brickor, och som värdinna uppträdde Hilma Borelius, filosofens dotter och nybliven licentiat. De hembakta skorpona, som hon bjöd mig, var utmärkta, gedigna, men svårknäckta liksom Hegels filosofi."¹⁴ Den tjugoårige studenten Böök blev alltså serverad av Hilma Borelius som då var 34 år och licentiat. Hon fick uppenbarligen delta i kollovikerna men hennes roll var dotterns och värdinnans. Här krockar hennes olika kvinnoroller. Vid universitetet är hon licentiaten som träffar den offentliga sfärens män och i hemmet är hon värdinna åt sin far. En liknade situation ställdes knappast de manliga studenterna inför.

Under sin studietid knöt Hilma Borelius kontakter både i och utanför Lund. När Lunds kvinnliga studentförening bildades år 1900 blev hon dess första ordförande. Hon engagerade sig i Lunds kristliga studentförbund, deltog i rösträttsrörelsen och skrev artiklar i bl a *Dagny* och *Kristendomen och vår tid*.

Ären efter docentutnämningen bodde Hilma Borelius hemma med sin mor och tro-tjänarinnan Malena (fadern dog 1910). De levde på räntor och sparat kapital. Hon var fortfarande starkt engagerad i rösträttsrörelsen och i Fredrika Bremer-förbundet. Hon hade planer på att göra en studie om kriti-kern *Klara Johanson* men fick skrinlägga denna idé liksom planen på att forska om de tyska romantikernas kvinno-syn eftersom annat kom emellan. *Sigrid Leijonufvud* bad nämligen om en uppsats om Fredrika Bremer till en samlingsvolym om författaren.¹⁵ Hon fortsatte att skriva artiklar i dagspress och tid-skrifter. Vännen och professorn Fredrik Wulff försökte avråda henne från att skriva polemiska artiklar.¹⁶ Kanske irriterade hennes artiklar och kontakter en del män inom det vetenskapliga fältet och att det var därför som Wulff ville avråda henne.

Borelius var ofta sjuklig och hennes ut-seende var också föremål för kommentarer. Hon var lång och mager, sjuklig, ogift och hemmadotter. *Knut Wicksell*, som träffat henne i biblioteket skrev till *Anna Bugge Wicksell*: "Hon såg mera ut som en döding än en lef-vande människa, stackars hon. Stora filosofer borde skriva böcker och låta enklare folk sörja för släktets fortplantning".¹⁷ Att gå till universitetsbiblioteket kom hon alltid att förknippa med skräck, eftersom hon ibland blev ovänligt bemött. Flera år senare, 1921, skriver hon i sin uppsats "Kvinnligt studentlif i Lund": "Aratal igenom har för mig ansträng-ningen och själföfvervinnelsen att beställa böcker på biblioteket lämnat ett ganska ringa kraftöfverskott till att läsa dem."¹⁸

Docent utan tjänst

Under åren som docent utan tjänst var emel-ler-tid kontakten med universitetet inte helt avbruten. Hennes professor, Wrangel, upp-muntrade henne bl a att skriva en artikel om Geijers och Brinkmans brevväxling vilket resulterade i att Bonniers förlag bad om tre böcker om Brinkman.¹⁹ Det blev två volymer, som utkom 1916 och 1918. De bemöttes med god kritik. Borelius följde alltså Wrangels intresseområden. Och möjligen kan detta ses

som ett sätt för henne att skaffa sig legitimi-tet inom det fält, där Wrangel innehade den dominerande positionen. Det tycks ju också som om han uppmuntrade henne till detta. När han skulle vara tjänstledig en termin 1915 tillkallade han henne som lärare vid institutionen. Det var första gången hon undervisade här.

Hilma Borelius skrev också en populärve-tenskaplig bok om Hedvig Charlotta Nor-denflycht 1921. I denna var hon kritisk mot den tidigare forskningen eftersom den sak-nade kvinnoperspektiv och hon trampade på många ömma tår. Detta visade sig i recensio-nerna av boken. Flertalet av kritikerna påpe-kade att hon var orättvis i sin behandling av de manliga forskarna. Men trots att hon utgi-vit denna polemiska bok lyckades hon åter-komma till det vetenskapliga fältet. Hur gick det till?

Fram ur skamvrån

År 1922 blev hon erbjuden att vikariera en termin som professor. Situationen var nu en annan. Ämnet Estetik med litteratur- och konsthistoria hade delats upp. Wrangel hade blivit professor i konsthistoria och Böök professor i litteraturhistoria. När Böök ville vara tjänstledig för att påbörja sin journalistiska bana på *Svenska Dagbladet* behövdes en vika-rie. Böök hade tänkt sig *Johan Mortensen* på posten, men då han tackade nej blev Hilma Borelius erbjuden arbetet.²⁰ Hon blev myck-et glad och skrev till vännen *Anna Danell*: "Det är roligt att 'leka professor' och över-måttan välkommet att få ett avlönat arbete." Det var "en verklig gåva från höjden [att] *just nu* – komma fram ur skamvrån (om just inte precis skamvrån, så något ditåt) och bli an-vänd till något."²¹ Efter att ha undervisat en termin som t f professor ansökte hon för för-sta gången om historiska gruppens docentsti-pendium, som nu var ledigt. Hon var enda sökande.²² Ett sådant ärende brukade inte vålla bekymmer men när det togs upp på humanistiska sektionens möte hösten 1922 blev diskussionerna livliga.²³ Fredrik Böök hade inkommit med en skrivelse, där han bl a hävdade att: "Docenten Borelius' kom-

petens, ådagalagd genom vetenskapliga avhandlingar, är obestriddig. Emellertid kan det sättas i fråga, om ett stipendium rätteligen bör tilldelas en docent, som redan uppnått 53 års ålder. I universitetsstatuterna saknas detaljbestämmelser om grunderna för docentstipendiernas utdelning. Går man emellertid till de motiveringar, som anförts vid docentstipendiernas organisation år 1876 samt vid institutionens reformering 1919, så finner man klart och tydligt uttalat, att syftet med docentstipendierna är att understödja *ynge* vetenskapsmän.²⁴ Böök summerar att han finner "det stridande mot docentstipendieinstitutionens hela anda, om också icke mot statuternas bokstav, att tilldela stipendiet åt en forskare, som icke längre befinner sig i en sådan period av livet och som icke kan tänkas utbildad sig för innehavande av professur."²⁵ Därefter avstyrker han ansökan. Men saken var inte avgjord. Bl a påpekade Ewert Wrangel att Hilma Borelius tidigare frivilligt inte sökt stipendiet då hennes ekonomi varit bättre och att universitetet nyligen kallat henne för att undervisa. Dessutom betonade han att "docenten Borelius under den senare tiden visat en stigande litterär verksamhet och stegrad vitalitet vilken omständighet just kan ställas emot den formella ålderssynpunkten."²⁶ Resultatet i omröstningen blev 13 för Borelius och två emot.²⁷

Under de följande sex åren (hon fick förlängt docentstipendiet ytterligare tre år) undervisade hon i litteraturhistoria vid institutionen och fick allt fler vetenskapliga uppdrag. Bl a påbörjade hon utgivningen av Nordenflychts samlade skrifter för Svenska Vitterhetssamfundet. Hon arbetade också med en tysk handbok i nordisk litteratur och skrev artiklar till *Svensk uppslagsbok*. Hon var nu med i det vetenskapliga fältet men hon var äldre än de manliga kollegorna och ensam kvinna bland 70 docenter och professorer vid Lunds universitetet.²⁸ Hon dog 1932 i en ålder av 62 år.

Bakgrunden till att det under 1920-talet blev möjligt för en kvinna att vara verksam inom det vetenskapliga fältet måste sökas i de samhällsförändringar som ägt rum efter första världskriget: den kvinnliga rösträtten

1921 och behörighetslagen 1923 (1925), som innebar att kvinnor och män var likställda att inneha statlig tjänst. Tillströmningen av kvinnliga studenter till Lunds universitetet ökade kraftigt på 1920-talet bl a tack vare behörighetslagen. På 1920-talet disputerade ytterligare fem kvinnor vid Lunds universitet.²⁹ Dessutom hade två kvinnor vid Lunds universitet avlagt filosofie doktorsgrad efter Borelius: *Selma Colliander* i engelska 1912 och *Marianne Mörner* i romanska språk 1917. Colliander blev amanuens vid Lunds universitetsbibliotek och Mörner hade docentstipendium fram till 1922, då hon lämnade universitetet och blev lektor vid Djursholms Samskola.³⁰

Ett grundantagande i Pierre Bourdieus teorier är att människan betraktas som en stridande varelse. Människan strävar efter att inneha de dominerande positionerna inom ett fält och på vägen dit utspelas mer eller mindre gynnsamma kamper. Donald Broady skriver i sin avhandling om Bourdieu följande: "människan (eller snarare mannen) är en bytande och stridande varelse som är disponerad att söka vinna andra människors (i första hand mäns) erkännande och att dominera dem."³¹ Hur förhåller sig då Hilma Borelius till detta?

Det dröjde tolv år efter hennes docentkompetens innan hon sökte ett docentstipendium. Vid denna tidpunkt hade hon kommit in i det vetenskapliga fältet en andra gång. Det skedde genom att hon blivit kallad som vikarierande professor. Hon hade hittills avhållit sig från att söka stipendium och istället levt på ärvda pengar. Vi kan alltså konstatera att hon inte stred för sin ekonomi i bourdieusk mening. Inte heller stred hon för ett visst avhandlingsämne. Istället tog hon efter vissa turer emot det ämne som Wrangel anbefallde henne. Hon följde också Wrangels uppmaningar att skriva artiklar bl a om Brinkman och Geljers brevväxling. På liknande sätt skrev hon de två böckerna om Brinkman på beställning av Bonniers förlag. Hennes egna projekt som t ex studien över Klara Johansson blev det däremot ingenting av. Striden, som är så central hos Bourdieu, verkar inte ha varit hennes vapen.

Man kan också sätta frågetecken vid Bourdieus synsätt på stridens resultat. Om Hilma Borelius inte lyckats ta sig in i fältet en andra gång hade hon varit misslyckad. Hade hon ansetts som lyckad om hon blivit professor? Vad händer med dem som inte strider eller som misslyckas utifrån fältets synvinkel?

Det är dock på senare år som Bourdieu diskuterat könsfrågan.³² I artikeln "La domination masculine" från 1990 utgår Bourdieu från sitt empiriska material (insamlat på slutet av 1950-talet) från det kabyiska samhället i Algeriet. Syftet är att diskutera konstruktionen av kön. Bourdieu konstaterar att detta samhälle är traditionellt uppdelat i kvinnliga och manliga arbetsområden. Kvinnorna lagar mat, samlar oliver, bär vatten, männen arbetar på fälten, sköter djuren, hugger ved.³³ Påtagligt är hur manligheten förstärks genom olika riter. Riternas syfte blir att upprätthålla skillnaden, *la différence*. Relationen mellan könen är asymmetrisk. Vidare betonar han att det kvinnliga och det manliga är socialt/kulturellt skapat.³⁴ De olika rollerna internaliseras i kroppen, dvs blir en del av habitus och uppfattas som 'naturliga' könskillnader. Och detta synsätt reproduceras vidare. I denna reproducering medverkar såväl de dominerande männen, som de dominerade kvinnorna. Bourdieus poäng är alltså att det är bägge parter (de dominerande och de dominerade) som återskapar det asymmetriska systemet. Men liknande synpunkter har framförts av åtskilliga kvinnoforskare i Sverige under senare år.³⁵ En fråga som Bourdieu inte berör är varför det blir så viktigt att upprätthålla, kontrollera och befästa *la différence*. Detta är ju själva den utgångspunkt som måste förklaras. Och det är svårt att se hur den enkelt kan appliceras på de komplexa förhållanden som exemplet Borelius aktualiserar.

Toril Moi betonar i sin artikel i detta nummer att Bourdieus teorier kan ha teoretisk relevans för kvinnoforskningen eftersom han framhåller att könskillnaderna beror på social praktik. Samtidigt konstaterar Moi – på samma sätt som jag måste göra utifrån mitt exempel – att könsens positioner är mer komplexa och motstridiga än vad Bourdieu gjort

gällande. Att manlighet i de flesta kontexter betraktas som positivt symboliskt kapital och kvinnlighet som negativt symboliskt kapital är välkänt vid det här laget.³⁶ Hilma Borelius öde är också ett exempel på detta.

NOTER

- ¹ Intressanta diskussioner om Pierre Bourdieus teorier har jag haft med Eva Lilja och Isabell Pettersson vid Litteraturvetenskapliga institutionen i Göteborg.
- ² Resonemanget om Bourdieu bygger i huvudsak på följande texter av Bourdieu 1980, 1984, 1986, 1990, 1992a, 1992b, 1992c.
- ³ *Humanistiska sektionens dagböcker, ht 1891 – vt 1910*, (LUB).
- ⁴ *Betygsbok för filosofie kandidatexamen och betygsbok för filosofie licentiatexamen 1892-*, (LUB).
- ⁵ Wahlström 1949, s 283.
- ⁶ Borelius brev den 25.11.1897 till Wahlström, (KB).
- ⁷ Borelius brev den 9.5.1903, 11.5.1903, 15.3.1905 till Wahlström, (KB).
- ⁸ Borelius brev den 19.11.1904 till Wahlström, (KB).
- ⁹ Borelius brev den 15.3.1905 till Wahlström, (KB).
- ¹⁰ Borelius brev den 21.3.1905, 2.4.1905, 14.4.1905 till Wrangel, (LUB).
- ¹¹ *Humanistiska sektionens protokoll den 16 november 1909*, (LUB).
- ¹² Citerat efter Wedin 1984, s 21. Se även Wieselgren, 1969.
- ¹³ Stilles brev den 8.2.1911 till Claesson, (RA). Brevet har tidigare uppmärksammats av Oden 1988, not 13, s 85.
- ¹⁴ Böök 1953, s 33f.
- ¹⁵ Borelius brev den 26.7.1912, 1.9.1912, 21.11.1912 till Johanson, (KB).
- ¹⁶ Borelius brev den 14.9.1913 till Wahlström, (KB).
- ¹⁷ Citerat efter Wicksell Nordqvist 1985, s 183.
- ¹⁸ Borelius 1921, s 348.
- ¹⁹ Borelius brev den 11.11.1913 till K.O. Bonnier, Albert Bonniers förlags arkiv.
- ²⁰ *Humanistiska sektionens protokoll den 16 januari 1922*.
- ²¹ Borelius brev 5.3.1922 till Anna Danell, (Linköping).
- ²² *Humanistiska sektionens protokoll den 15 december 1922*, bilaga till § 78, (LUB).
- ²³ Månaden före hade (den unge) Olle Holmberg som ensam sökande sökt docentstipendium och detta tillstyrktes utan livlig diskussion, *Humanistiska sektionens protokoll den 30 november 1922*, (LUB).
- ²⁴ *Humanistiska sektionens protokoll den 15 december 1922*, bilaga till § 78, (LUB).
- ²⁵ Ibidem.
- ²⁶ Ibidem.
- ²⁷ Ibidem.
- ²⁸ *Lunds kungl. universitetskatalog 1922-1928*.
- ²⁹ Wedin 1984, s 28.
- ³⁰ Uppgifter om Colliander se *Svenska kvinnor i offentlig verksamhet*, 1924, s 77. Uppgifter om Mörner från *Humanistiska sektionens protokoll den 30 maj 1922*, (LUB).

- ³¹ Broady 1991 s 43-4f.
³² I centrum för Bourdieus analyser har klassfrågan stått. Med Eichlers terminologi skulle man kunna säga att det finns stora inslag av gender insensitivity dvs att kön inte setts som en viktig variabel i Bourdieus studier, Eichler 1988.
³³ Bourdieus exempel finns även i *Le sens pratique*, Paris 1980.
³⁴ Bourdieu 1990.
³⁵ Jämför här forskningen på svensk mark: t ex Hirdman 1988, 1990, Jónasdóttir 1991, Edwards & Manns 1987, Holmberg 1993 (särskilt s 66-76), Carlsson Wetterberg 1992.
³⁶ Moi betonar också att kön har olika mycket symboliskt kapital i olika kontexter, Moi 1991, s 1036f.

OTRYCKT MATERIAL

- Albert Bonniers förlags arkiv, Stockholm
 Brev från Hilma Borelius till Karl Otto Bonnier. Kungliga biblioteket, Stockholm
 Klara Johansons papper II, I, 2:11.
 Brev från Hilma Borelius till Klara Johanson.
 Lydia Wahlströms papper I, 38:8.
 Brev från Hilma Borelius till Lydia Wahlström. Lunds universitetsbibliotek
 Ewert Wrangels samling.
 Brev från Hilma Borelius till Ewert Wrangel.
 Filosofiska fakultetens arkiv.
 Betygsbok för Filosofie Kandidatexamen, A III g:6.
 Betygsbok för Filosofie Licentiatexamen 1892-, A III g:5.
 Humanistiska sektionens dagböcker, ht 1891- vt 1910, Ser.Vb.
 Humanistiska sektionens protokoll, Ser. AI, den 16 november 1909, den 16 januari 1922, den 20 maj 1922, den 30 november 1922, den 15 december 1922; bilaga till § 78.
 Linköpings stifts- och landsbibliotek
 Augustin och Brita Mannerbeims arkiv.
 Anna och Gideon Danells efterlämnade papper.
 Brev från Hilma Borelius till Anna Danell.
 Riksarkivet, Stockholm
 Sam Claeson samling 147.
 Brev från Arthur Stille till Sam Claeson.

LITTERATUR

- Borelius, Hilma, "Kvinnligt studentliv i Lund", i *Under Lundagårds kronor. Minnen upptecknade af gamla studenter*, Lund 1921.
 Bourdieu, Pierre, "La domination masculine" i *Actes de la recherche en sciences sociales*, vol. XVI, n° 84, septembre 1990.
 Bourdieu, Pierre, *Homo Academicus*, Paris 1984.
 Bourdieu, Pierre, *Kultur och kritik, Anföranden av Pierre Bourdieu*, Göteborg 1992a.
 Bourdieu, Pierre, *Kultursociologiska texter. I urval av Donald Broady och Mikael Palme*, Lidköping 1986.
 Bourdieu, Pierre, *Les regles de l'art. Genèse et structure du champ littéraire*, Paris 1992b.

- Bourdieu, Pierre, *Le sens pratique*, Paris 1980.
 Bourdieu, Pierre, *Texter om de intellektuella*. En antologi redigerad av Donald Broady, Stockholm/Stehag 1992c.
 Broady, Donald, *Sociologi och epistemologi. Om Pierre Bourdieus författarskap och den historiska epistemologin*, (diss 1990), Stockholm 1991.
 Böök, Fredrik, *Ramsakan*, Stockholm 1953.
 Carlsson Wetterberg, Christina, "Vad kommer efter genusystemet?" i *Kvinnovetenskaplig tidskrift* 1992:3.
 Edwards, Maud L. & Manns, Ulla, "Om genus och genus-system", i *Kvinnovetenskaplig tidskrift* 1987:4.
 Eichler, Margrit, *Nonsexist Research Methods. A Practical Guide*, Boston 1988.
 Hirdman, Yvonne, "Genusystemet- reflexioner kring kvinnors sociala underordning", i *Kvinnovetenskaplig tidskrift* 1988:3.
 Hirdman, Yvonne, "Genusystemet" i *Demokrati och makt i Sverige*. (SOU 1990:44), Stockholm 1990.
 Holmberg, Carin, *Det kallas kärlek. En socialpsykologisk studie om kvinnors underordning och mäns överordning bland unga jämställda par*, (diss), Göteborg 1993.
 Jónasdóttir, Anna G, *Love, Power and Political Interest. Towards a Theory of Patriarchy in Contemporary Western Societies*, (diss), Göteborg 1991.
 Lunds kungl. universitetskatalog, utgiven av Akademiska föreningen i Lund, 1922-1928.
 Moi, Toril, "Appropriating Bourdieu: Feminist Theory and Pierre Bourdieu's Sociology of Culture" i *New Literary History. A Journal of Theory & Interpretation* 1991:4.
 Oden, Birgitta, "Kvinnostategier i studentmiljö", i *Scandia* 1988:54:1.
 Svenska kvinnor i offentlig verksamhet. Porträtt och biografier samlade och utgivna av NS Lundström, Uppsala 1924.
 Wahlström, Lydia, *Trotsig och forsagd. Mitt livs minnen*, Stockholm 1949.
 Wedin, Ingegerd, *Detta hade jag ingen aning om... Kartläggning av jämställdhetsinslag i undervisning och forskning vid Lunds universitet*, Lund 1984.
 Wieselgren, Greta, *Den höga tröskeln. Kampen för kvinnas rätt till ämbete*, Lund 1969.
 Wicksell Nordqvist, Liv, *Anna Bugge Wicksell. En kvinna före sin tid*, Malmö 1985.

SUMMARY

This article takes as its starting point Pierre Bourdieu's field theory. This concept is applied to Hilma Borelius career. She was the first woman to acquire a Ph. D. in literature in Sweden. Borelius graduated in 1909 and although she did brilliantly she was excluded from the academic field for many years.

One of Bourdieu's basic assumptions is that the human being is competitive in the field. This article claims that Borelius was not a fighter. When,

in 1922, she after twelve years of outsidership, became acting professor for half a year it was requested by others inside the field. She had until then never applied for a scholarship or any academic post. Nor had she fought for her subjects of research. Her old professors fought for her.

Thus, this article claims that Bourdieu's view of competition is problematic when applied to a

single woman. If Hilma Borelius had not succeeded in reentering the field she had probably been regarded as a failure. Would she have been regarded as a success if she had got her own chair?

*Anna Nordenstam
Litteraturoetenskapliga institutionen
412 98 Göteborg*